

SÖZ SANATLARI

Söyleyişi daha etkili ve güzel kılmak ya da anlama derinlik, yoğunluk katmak için ortaya çıkmış söyleme biçimleridir. Başlıcaları şunlardır:

BENZETME (TEŞBİH)

Aralarında ilgi bulunan iki kavramdan zayıf olanı güçlü olana benzetmektir. Benzetmenin dört ögesi vardır:

Asıl Ögeler

- ☞ Benzeyen
- ☞ Kendisine benzetilen

Yardımcı Ögeler

- ☞ Benzetme yönü
- ☞ Benzetme edatı

- Dört ögesi de bulunan benzetmelere **tam (ayrıntılı) benzetme** denir.

– Elma gibi kırmızı yanaklarıyla etrafa kendisine benzetme benzetme benzeyen benzetilen edatı yönü gülücükler dağıtıyordu yavrucağ.

- Sadece temel ögelerle yapılan benzetmeye **teşbih - i belîğ (güzel, açık benzetme)** denir.

"Kömür gözlüm, gül dudaklım

Sen de bir gün perişan ol"

- Muavin yolculara: "Pamuk eller cebe!" diye bağıriyordu.

ÖRNEK

Aşağıdaki dizelerin hangisinde dört ögesi de bulunan bir "teşbih" vardır? (ÖYS-1995)

- A) Her hatıra bir damla yaş oldukça gözümde
- B) Gördüm deniz dedikleri bin başlı ejderi
- C) Canlandı hayalimde o mazideki yazlar
- D) Her gölge bir insan kadar inceydi, derindi
- E) Ben böyle değildim, bu deniz böyle değildi

ÇÖZÜM

D seçeneğinde dört ögesi de bulunan bir teşbih vardır: "Her gölge" benzeyen; "bir insan" kendisine benzetilen; "kadar" benzetme edatı; "inceydi, derindi" benzetme yönüdür.

Doğru Seçenek: D

İSTİARE (İĞRETİLEME)

Benzetme ilgisi kurarak bir sözü başka bir söz yerine kullanmadır. Benzetmenin asıl ögelerinden biriyle yapılır.

Açık İstiare: Yalnızca kendisine benzetilen öge ile yapılır.

- Şakaklarıma kar mı yağdı ne var?
(Saçlar, beyazlık yönünden "kar"a benzetilmiş; saç söylenmemiştir.)
- Bir med zamanı gökyüzü kurşunla örtülü
- Bu memlekette de bir gün sabah olursa Haluk...
- Bir hilal uğruna ya Rab ne güneşler batıyor.

Kapalı İstiare: Yalnızca benzeyen öge ile yapılır.

- Sanat hür bir ortamda boy atar.
(Sanat, bir fidana benzetilmiş; fidan söylenmemiş, özelliği söylenmiştir.)
- Genç adamın sözleri, kızın yüreğini yakıyordu.
- Ay altın ağaçlardan yere damlıyordu.
- Beşiktaş, Fenerbahçe kalesine gol yağdırıyordu.

ÖRNEK

Yalnız zaman olur bazı akşamlar

Bir kadın çehresi; yanarken camlar

Bir lahza belirir loş aynalarda

Bu dizelerde geçen, "yanarken camlar" sözünde, aşağıdaki açıklamalardan hangisine uygun bir söz sanatı vardır? (ÖYS-1990)

- A) Bir durumu, gerçekte olduğundan daha üstün gösterme
- B) Bir sözü benzetme amacıyla başka bir söz yerine kullanma
- C) Birden çok anlamı bulunan bir sözcüğü uzak anlamıyla kullanma
- D) İnsanlara özgü bir niteliği cansız varlıklara aktarma
- E) Bir olguyu, gerçek nedeninin dışında, hoşça giden bir nedene bağlama

ÇÖZÜM

B seçeneğinde güneşin batışı sırasındaki kızılık "yanarken camlar" sözüyle anlatılmıştır. Ancak birbirine benzetilenlerden sadece biri kullanılmış ve böylece benzetme amacıyla bir sözcük diğer sözcüğünün yerine kullanılmıştır.

Doğru Seçenek: B

MECAZ-I MÜRSEL (AD AKTARMASI)

Bir kavramın benzetme amacı güdülmeden başka bir kavram yerine kullanılmasıdır. Kavramlar arasında benzetme değil parça-bütün, özel-genel, neden-sonuç... gibi ilgiler bulunur.

- Anadolu, hepimize hınç ve şüpheyile bakıyor. (insan)
- Yarınki pikniğe 9/H sınıfı katılacak. (öğrenci)
- Toplantıya bu gazetenin güçlü kalemleri de geldi.(yazar)
- Gökten bereket yağıyor. (yağmur)
- O evine çok bağlı bir insandır. (aile)
- Her akşam Ömer Seyfettin okuyorum. (eser)

KİŞİLEŞTİRME (TEŞHİS)

İnsan dışındaki canlı, cansız varlıklara insan özelliği kazandırmaktır. Her teşhiste aynı zamanda kapalı istiare vardır.

- Bütün kusurumu toprak gizliyor.
Merhem çalıp yaralarım düzlüyor.”
(İnsanla ilgili olan gizlemek ve merhem çalmak kavramları toprak için kullanılmıştır.)
- Yalnızlığın okşadığı kalbime, yağmurlar küskün
En güzel türküyü bir kurşun söyler.”

ÖRNEK

Durgun bir akşamın erguvan örtüsünü
Yırtarken çekinerek gecenin kara eli,
Yorgun bir gölge, omzunda bir günün yükü
Sürüklüyor ufuklara ağır adımlarını

Bu dizelerde kişileştirilen varlıklar aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir? (ÖYS-1987)

- A) Yorgun omuz - sürüklenen ufuklar
- B) Durgun bir akşam - ağır adımlar
- C) Erguvan örtü - bir günün yükü
- D) Akşamın örtüsü - omzun yükü
- E) Gecenin kara eli - yorgun bir gölge

ÇÖZÜM

Dizelerde “gecenin kara eli ve yorgun bir gölge” kişileştirilen varlıklardır.

Doğru Seçenek: E

KONUŞTURMA (İNTAK)

İnsan dışındaki varlıkları konuşmaktır. Her intakta teşhis sanatı vardır; ancak her teşhiste intak sanatı yoktur.

- Deniz ve mehtap sordular seni: Neredesin?
- Dal bir gün dedi ki tomurcuğuna:
İçimde kaynayan yara gibisin.”
- Ben ki toz kanatlı bir kelebeğim,
Minicik gövdeme yüklü Kaf Dağı”
- Adam elini uzattı, tam onu koparacağı sırada menekşe:
“Bana dokunma!” diye bağırdı.

KİNAYE

Bir sözün hem gerçek, hem de mecaz anlamda kullanılmasıdır. Asıl söylenmek istenen mecaz anlamdır.

- Bulamadım dünyada gönle mekân
Nerde bir gül bitse etrafı diken”
- Ne sonucusu bu ne de ilki.
Kurnaz geçinse de kurda yemdir tilki.”
- Yaptığı hatayı anlayınca yüzü kızardı.
- Sen ne için inilersin
İçim oyuk derdim büyük
Ben onun'çün inilerim”

ÖRNEK

Çocuğun birine sormuşlar:

- Ne olacaksın?
- Adam olacağım, demiş.

Çocuğun bu yanıtı aşağıdakilerden hangisine örnek olabilir? (ÖYS-1998)

- A) Benzetme B) Kinaye C) Tenasüp
- D) Mecaz-ı mürsel E) Hüsn-i talil

ÇÖZÜM

“Adam olacağım” sözü hem gerçek hem de mecaz anlamını düşündürdüğünden kinayeye örnektir.

Doğru Seçenek: B

TEVRİYE

İki ya da daha çok anlamı olan bir sözcüğün yakın anlamını değil de uzak anlamını kastetmektir. Her iki anlam da gerçek anlamdır.

- Örtün üstüme örtün serin karanlıkları.
(Serin sözcüğü, hem sermekten emir hem de sıcaklıkla ilgili bir kavram olarak kullanılmıştır.)
- Bir buse mi gül mü verirsin dedi gönlüm
Bir nim tebessümle o afet güülü verdi.”
- Bu kadar letafet çünkü sende var
Beyaz gerdanında bir ben gerek.”
- Beyefendi ailenin güneşi, sen de ayısın.
- Güzel yüzün benli de
Göğsün niye bensiz.”

TARİZ (İĞNELEME, DOKUNDURMA)

Bir sözün, asıl anlamının tam tersi bir anlamda kullanılmasıdır. Tariz, bir kimseye alay etmek, yermek, iğnelemek, küçük düşürmek; bir durumla dalga geçmek amacı ile oluşturulur.

- O kadar zeki ki bütün sınıfları çift dikiş gidiyor.

- Bir nasihatim var zamana uygun
Tut sözümü yattıkça yat uyuma,
Meşhur bir kelimedir.
El için yok yere ateşe yanma.

Tarize "kinayeli anlatım" da denir.

HÜSN - İ TALİL (GÜZEL NEDEN BULMA)

Sebebi bilinen bir olayın meydana gelişini, gerçek sebebinin dışında güzel, şairane bir nedene bağlamaktır.

- Bir an önce görülsün diye Akdeniz
Toroslarda ağaçlar hep çocuk kalır."
- Güller kızarır utancından o gonca gül gülünce
Sümbül bükülür kıskancından kâkül bükülünce."
- Rüzgâr gökte bir gezinti,
Üşürüz her akşam vakti
Ne sıcak vücutlar gitti
Toprağı ısıtmak için

TEZAT

Anlam yönünden birbirine karşıt sözlerin bir arada kullanılmasıdır.

- Ne siyah eylemiş bu nasiyeyi
Saçımı bembeyaz eden bahtım."
- Bende gördüm güneşin doğarken battığını
Esrarlı bir bakışın gönlü kanattığını."

İbadet eylerim namaz kılmam
Temizlik severim lekemi silmem
Ömrümde zararsız günün bilmem
Her senede yüz milyonluk kârım var.

Yukarıdaki dördlükte en belirgin söz sanatı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tezat B) Tevriye C) Telmih
D) Tariz E) Tecahül-i Arif

"Zarar" ve "kâr" sözcükleri arasında tezat yapılmıştır.

Doğru Seçenek: A

MÜBALAĞA (ABARTMA)

Bir durumu, nesneyi olduğundan üstün ya da aşağı gösterme sanatıdır.

- Manda yuva yapmış söğüt dalına
Yavrusunu sinek kapmış, gördün mü?"
- Sekizimiz odun çeker

Dokuzumuz ateş yakar
Kaz kaldırmış başın bakar
Kırk gün oldu kaynatırım kaynamaz

CİNAS

Yazılış ve okunuşları aynı, anlamları farklı sözlerin bir arada kullanılmasıdır.

- Bülbülün çilesi yanmış güle
Ömrümüz geçiyor ağlaya güle"
- Dönülmez akşamın ufkundayız, vakit çok geç.
Bu son fasıldır ey ömrüm, nasıl geçersen geç."
- Kara gözler
Sürmeli kara gözler
Gemim deryada kaldı
Gözlerim kara gözler

Nedir can kim anı sen nazenin cânâne vermezler
Sana âşık olanlar yoluna cânâ ne vermezler

Bu dizelerde olduğu gibi, söylenişleri bir, anlamları ayrı iki sözü bir arada bulundurma sanatı aşağıdakilerden hangisidir? (ÖYS-1991)

- A) Cinaz B) Hüsn-i tâlil C) Teşhis
D) Tevriye E) İntak

Dize sonlarındaki "cânâne vermezler / cânâ ne vermezler" sözlerinde cinas vardır.

Doğru Seçenek: A

TECÂHÜL - İ ÂRİF (BİLMEZDEN GELME)

Anlam inceliği yaratmak için bilinen bir olayı, durumu, bilmi-yormuş gibi söylemektir.

- İçimde kar donar, buzlar tutuşur,
Yağan ateş midir, kar mıdır bilmem."
- Göz gördü, gönül sevdi seni ey yüzü mahım
Kurbanın olam var mı benim bunda günahım"
- Gökyüzünün başka rengi de varmış
Su insanı boğar, ateş yakarmış."
- Saçların dalgalı, boya mı sürdün?
Gelmiyorsun artık, bana mı küstün?"

TELMİH (ANIŞTIRMA)

Söz arasında herkesçe bilinen, geçmişteki bir olaya, ünlü bir kişiye, bir inanca ya da yaygın bir atasözüne işaret etmek, onu anımsatmaktır.

- Gökyüzünde İsâ ile
Tur dağında Musâ ile
Elimdeki asâ ile
Çağırırım Mevlam seni

- Ne büyüksün ki kanın kurtarıyor teshidi,
Bedr'in aslanları ancak bu kadar şanlı idi.”
- Avazeyi bu âleme Davut gibi sal
Baki kalan bu kubbede hoş bir seda imiş.”

TEKRİR (YİNELEME)

Anlatımın etkisini güçlendirmek için bir sözcüğü ya da sözcük grubunu art arda tekrarlamaktır.

- Öpüşten yumuşak yağın bu yağmur
Bu yağmur... bu yağmur... bir gün dinince
Aynalar yüzümüzü tanımaz olur.”
- Söz ola kese savaşı
Söz ola kestire başı
Söz ola ağulu aşısı”

TERDİT (BEKLENMEZLİK)

Söz, okuyucunun hiç beklemediği bir biçimde bitirerek onu şaşırtmaktır.

- İnsanın çok büyük bir düşmanı vardır: Kendisi
- En ağır işçi benim
Gün yirmi dört saat
Seni düşünüyorum.”
- Neler yaptık şu vatan için
Kimimiz öldük
Kimimiz nutuk söyledik.”

TENASÜP

Anlam bakımından birbiriyle ilgili sözlerin bir arada kullanılmasıdır.

- Yine bahar geldi, bülbül sesinden.
Seda verip seslendin mi yaylalar?
Çevre yanın lale sümbül bürümüş.
Gelin olup süslelendin mi yaylalar?
- Arım, balım, peteğim
Gülüm, dalım, çiçeğim
Bilsem ki öleceğim
Yine seni seveceğim.

LEFF Ü NEŞR (SÖZ SİMETRİSİ)

Bir dizede iki ya da daha fazla kavramdan bahsettikten sonra diğer dizede onlarla ilgili açıklama yapmaktır.

- Gönümde ateştin, gözümde yaştın (düzenli, mürettep)
Niye tutuştun, niye taştın.
- Ben bir sedeftim, sen nisan bulutu (düzensiz, müşevveş)
Ver damlaları al yuvarlak inciyi
- Bakışların durgun su, duruşun fırtına (düzensiz)
Biri yakar, biri alabora eder.

ÖRNEK

Aşağıdaki dizelerin hangisinde bir söz sanatı yoktur?
(ÖYS-1996)

- A) Düşlerimde bir güzel
Bakışı ayva çürüğü
- B) Tüm otların sarardığı zamanlar
Yere yüzükoyun uzanıyorum
- C) Asılı salkımlardır çocuklar
Anaların uzun eteklerinde
- D) Acılarım acıların benim
Çiçeğe durmuş badem ağacı
- E) Saçları uçuşuyor rüzgârda
Her telinde ayrı bir kalp çarpıyor

ÇÖZÜM

A'da “bakış” “ayva çürüğü”ne, C'de “çocuklar” “salkımlar”a, benzetilmiştir. D ve E'de mecazlı söyleyişler vardır. B'de bir söz sanatı yoktur.

Doğru Seçenek: B

AKİS

Bir sözü tersinden okuyabilecek şekilde sözlerin yerini değiştirmektir.

- Her çıkışın bir inişi, her inişin bir yokuşu vardır.
- İnleyim dinle gönül
Dinleyim inle gönül
Gel beraber yanalım
Yine seninle gönül

RÜCU (CAYAR GİBİ YAPMA, DÖNME)

Anlatıma güç katmak için söylenen sözden döner gibi davranmaktır.

- Bir şarkıdır söylediği
Mavi bir sevda şarkısı
Hayır, mavi değil
Ela bir şarkıdır söylediği

NİDA (SESLENME, ÜNLEM)

Şairin, karşısında bir topluluk varmış gibi ünlemlerle duygu ve düşüncelerini anlatmasıdır.

- Ey dişleri çürümüş sırttan kaafle-i sūr
Ey kubbeler, ey şanlı mebanî-i münacat
Ey doğruluğun mahmil-i ezharî minarat
Ey sakfı çökük medreseler, mahkemecikler

İSTİFHAM (SORU)

Yanıt alma amacı gütmeyen, duyguyu ve anlamı güçlendirmek için, anlatılmak istenenlerin soru biçiminde anlatılmasıdır.

- Neden böyle düşman görürsünüz,

Yıllar yılı dost bildiğim aynalar?

- Her gün bu kadar güzel mi bu deniz?
Böyle mi görünür gökyüzü her zaman?
- Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!

ÖRNEK

Yaktı yanardağ gibi can yurdunu son bakış

Ve gönlüm koşmaz oldu maceralar ardında

Önünde dün beyazlar giyinirken kara kış

Bugün sensiz kalan yaz, kara bağlar ardında

Bu dizeler söz sanatları açısından incelendiğinde aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. dizede ayrıntılı teşbih vardır.
- B) I. dizede açık istiare vardır.
- C) II. ve III. dizelerde kişileştirme vardır.
- D) Dizelerin hiçbirinde tezat yoktur.
- E) IV. dizede kapalı istiare vardır.

ÇÖZÜM

“Kara” kış “beyaz”lar giyinirken ifadesinde tezat sanatı vardır.

Doğru Seçenek: D

SECI

Düzyazıda yapılan kafiyedir. Seci bir edebi sanat olmaktan çok, bir anlatım hüneridir.

- İlahi her neyi güzâr ettinse anı ittim. İlahi elime her ne sundunsa anı tattım. İlahi gönlüm oduna ne yaktınsa o tüter. İlahi vücudum bahçesine ne diktinse o biter.

SEHL - İ MÜMTENİ

Söylenmesi kolay görüldüğü halde, benzerinin yazılması veya söylenmesi çok güç olan sözler ya da yazılardır.

- Ete kemiğe büründüm
Yunus diye göründüm

ALİTERASYON

Şiirde ahengi sağlamak için ses tekrarlarına başvurmaktır.

- **Sev seni seveni hâk ile yeksan ise**
Sevme seni sevmeyeni, Mısır'a sultan ise
- Eylülde melûl oldu gönül soldu lâlê
Bir kâkûle meyletti gönül geldi bu hale.
- **Karşı yatan karlı kara dağlar, karıyıptır otu bitmez.**
Korsan ikimizin canını birlikte ko. Keremi çok kadir.

TEDRİC (DERECELEME)

Anlatıma güç katmak için sözlerin birbiriyle bir derece gözetilerek sıralanmasıdır.

- Siz vatan için değil canınızı, hayatınızın bir yılı, bir günü hatta bir saatini bile vermezsiniz.

- İki asker kılıç kılıca, mızrak mızrağa, hançer hançere vuruşmaya başladı.

İKTİBAS (ALINTI)

Şiire ayet ya da hadisten alıntı yapılmasıdır.

- Zalimlere bir gün dedirtir kudret-i Mevlâ
“Tallahi lekad âsereke'llahü aleyna”

İRSAL - İ MESEL

Söylenen sözü inandırıcı kılmak ve pekiştirmek için söze bir atasözünü ya da özdeyiş katmaktır.

- Çağır Karacaoğlan çağır
Taş düştüğü yerde ağır
Yiğit sevdiğinden soğur
Sarılmayı sarılmayı

LEB - DEĞMEZ (DUDAKDEĞMEZ)

Şiirin içinde “b, p, f, m, v” dudak ünsüzlerinin bulunmamasıdır.

- Aşkın dolusunu er geç içerse,
Eğer şerde kalır çokça içerse,
Yâr elinden alır zehir içerse,
Tatlı ile dolan tastan sayılır.

İADE

Bir dize ya da beytin son sözcüğünü bir sonraki dize ya da beytin ilk sözcüğü olarak kullanmaktır.

- Anacığımın elleri
Elleri kimi zaman el kalır.

ÖRNEK

Sıladan geliyorsunuz

Ne var ne yok bizim oralarda

Çiçek açmış mı erikler

İpek perdeli pencerenin altında

Bu dörtlük için aşağıdakilerden hangisi söylenemez? (ÖYS-1994)

- A) Bir özlem dile getirilmiştir.
- B) Kişileştirme sanatına başvurulmuştur.
- C) Ölçü ve uyak yoktur.
- D) Birinci dize kurallı bir cümledir.
- E) Üçüncü ve dördüncü dizeler, anlamca birbirini bütünlemektedir.

ÇÖZÜM

Verilen dörtlükte kişileştirme söz sanatına yer verilmemiştir.

Doğru Seçenek: B

(Bu test için tavsiye edilen süre 27 dakikadır.)

- Büyüksün ilahi büyüsun büyük
Büyükük yanında kalır pek küçük
Verilen dizelerde hangi söz sanatlarından yararlanılmıştır?
A) Tezat- Tekrir B) Tekrir- Hüsn-i Talil
C) Kinaye- telmih D) Mecaz-ı mürsel- Nida
E) Aliterasyon- Teşbih
- Bülbüllerin ister seni
Ey gonce dehen gel
Gül, gittiğini anmayalım
Gülşene sen de gel.
Bu dizelerdeki en belirgin söz sanatı aşağıdakilerden hangisidir?
A) Tezat B) Telmih C) Tenasüp
D) Tevriye E) Hüsn-i Talil
- Vur kazmayı dağa Ferhat
Çoğu gitti azı kaldı
Kişne kır at, kişne kır at
Çoğu gitti azı kaldı
Bu dördürlükteki söz sanatları aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?
A) Hüsn-i talil, telmih, teşhis, intak
B) Tenasüp, istiare, cinas, kinaye
C) Tevriye, tekrar, teşhis, irsal-i mesel
D) Telmih, mecaz-ı mürsel, tekrar, tezat
E) Teşhis, mübalağa, tezat, intak
- Vefasız Aslı'ya yol gösteren bu,
Kerem'in sazına cevap veren bu,
Kuruyan gözlere yaş gönderen bu
Sızmadı toprağa çoban çeşmesi
Bu dizelerdeki söz sanatları aşağıdakilerden hangileridir?
A) Teşbih-i belîğ- Tevriye B) Açık İstiare- Telmih
C) Telmih- Teşhis D) Hüsn-ü Talil- Teşbih
E) Cinas- Teşhis

- Beni duvar boyunca
Bir kum gibi ufalar
Odum uyku dolunca
Uyumayan sofalar
Yukarıdaki dördürlükte aşağıdaki söz sanatlarından hangileri vardır?
A) Mübalağa- İntak B) Teşbih- Teşhis
C) Kinaye- Telmih D) Tenasüp- İstifam
E) Tevriye- Teşbih
- Niçin, boyumu geçen bu minareler niçin?
Sanki günahlarımı semaya yazmak için
Yontulmuş kalemdir upuzun minareler
Bu dizelerde, aşağıdaki söz sanatlarından hangisi yoktur?
A) Teşhis B) İstifham C) İstiare
D) Tekrir E) Teşbih-i Belîğ
- Bir akşam mehtabı getiren bana
Bahçe kapısını açan bir eldi
Gözlerim sevinçle baktı o yana
Yıldızlar içinde kadını geldi
Yukarıdaki dizelerde aşağıdaki söz sanatlarından hangisi vardır?
A) Mübalağa B) Teşhis C) Mecaz-ı mürsel
D) Telmih E) İstifham
- Makber, makber değil bir türbe, türbe değil bir mabet,
mabet değil bir küre, küre değil bu sonsuz uzay olmalıydı.
Bu parçada aşağıdaki söz sanatlarından hangileri kullanılmıştır?
A) Tedric- Rücu B) Tevriye- Rücu
C) Akis- Nida D) Teşbih- İstifham
E) Tecahül-i Arif- Teşhis
- Hülya tepeler, hayal ağaçlar
Durgun suda dinlenen yamaçlar
Bu dizelerde kişileştirilen sözcük aşağıdakilerden hangisidir?
A) Hülya B) Tepe C) Su
D) Yamaç E) Ağaç

10. Ey dünya utancımız, yüz karası

Ey sofrası kralın, ey kralın sofrası

Daha fazla üzme bizi

Bu dizelerde aşağıdaki söz sanatlarından hangisi kullanılmamıştır?

- A) Tezat B) Akis C) Kinaye
D) Teşhis E) Nida

11. Dayandı

Kor yüreğe dayandı

Bu nasıl acıdır

Canan da can da yandı

Bu dizelerde aşağıdaki söz sanatlarından hangisi vardır?

- A) Teşbih B) Cinas C) Tariz
D) Tezat E) Kinaye

12. Pir Sultan'ım âh etti de gülmedi.

Aradı derdine derman bulmadı.

Halk uğruna başın verdi dönmedi

Ferhat şu dağları delelden beri

Bu dizelerde aşağıdaki söz sanatlarından hangileri kullanılmıştır?

- A) Kinaye - Telmih B) Tekrir- Tevriye
C) Tenasüp- Tekrir D) Teşhis- Tezat
E) Teşbih- Tevriye

13. Seni zambak gibi gördükçe açık pencerede

Gül açar bahtımın evvelki hazanlık korusu

Genç eder ufkumu hülyalarımın genç kokusu

Sorarım ak saçımın örttüğü yıllar nerede?

Yukarıdaki dördlükte aşağıdaki söz sanatlarından hangisi yoktur?

- A) Tenasüp B) Hüsn-i Talil C) Telmih
D) Teşbih E) Tecahül-i Arif

14. Aşağıdaki dizelerin hangisinde açık istiare vardır?

- A) Vardım ki bağ ağlar bağban ağlar.
B) Gökyüzünün kandilleri yanmıştı.
C) Kömür gözlerini dikmiş ufka bakıyor
D) Karşında yıkılmış eski bir duvar gibiyim.
E) Dağ dağ o güzel ses bütün etrafı gezindi.

15. Ruhi: "Şu köpek leşi de şurda fuzuli."

Fuzuli: "O kadar içerlediysen tut kuyruğundan

Vur yere de çıksın ruhi"

Yukarıda Ruhi'nin Fuzuli'ye sataşması, Fuzuli'nin de bu sataşmayı nükteli bir şekilde savuşturmasını anlatan bir diyalog söz konusudur.

Bu diyalogda geçen sözler aşağıdaki edebi sanatlarından hangisine örnek oluşturur?

- A) Tezat B) Tenasüp
C) Tevriye D) Telmih
E) Teşbih

16. Bu akşam ışık olduk, renk olduk, ses olduk

Yeniden kışla olduk, asker olduk, tüfek olduk.

Beyitteki en belirgin edebî sanat, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tevriye
B) Tariz
C) Hüsn-i Talil
D) Telmih
E) Tenasüp

17. Nerede küçüklüğümdeki gülüşüm ve ağlayışım

Nerede mağrur delikanlılığımdeki sağlığım ve neşem

Nasıl yürürsem öyle yürüyen düşlerim nerede

Hepsi kaybolup gitti, nerede

Bu dizelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Karşıt anlamlı sözcükler tezat sanatı oluşturacak şekilde kullanılmıştır.
B) Duygu yoğunluğunun yansıtılabilmesi için tekrarlara başvurulmuştur.
C) Benzetme dışındaki bir ilgiyle bir sözcük, başka bir sözcük yerine kullanılmıştır.
D) Sözü etkili kılmak için doğayla ilgili bir kavram insan için kullanılmıştır.
E) Birbiriyle ilgili kavramlar simetrik olarak alt alta kullanılmıştır.

18. Derinden derine ırmaklar ağlar

Uzaktan uzağa çoban çeşmesi

Ey suyun sesinden anlayan bağlar

Ne söyler şu dağcı çoban çeşmesi

Bu dizelerde aşağıdaki söz sanatlarından hangisi yoktur?

- A) İstiare B) Nida C) Teşbih
D) Teşhis E) İstifham

19. Aşağıdaki dizelerin hangisinde bir kinaye vardır?

- A) Bakarım bakarım sılam görünmez
Aramızda yıkılası dağlar var
- B) Sarı saç üstüne sarışın yazma
Yakışır başına kurban olduğum
- C) Sıla diye diye yanıyor içim
Yar olmasa bu dünyada ben hiçim
- D) Sen gittin gideli burada sensiz
Perişan hallerim tez gel efendim
- E) Onlar niçin semada, niçin ben çukurdayım.
Gülsün neden bana, ben yalnız ağlayayım.

20. Çukurova bayramlığın giyerken

Çıplaklığın üzerinden soyarken
Şubat ayı kış yelini kovarken
Cennet demek sana yakışır dağlar

Dörtlükte kişileştirilen varlıklar, aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

- A) Bayramlık - dağlar
- B) Çukurova - kış yeli
- C) Çukurova - şubat ayı
- D) Cennet – dağlar
- E) Bayramlık – kış yeli

21. Aşağıdaki dizelerin hangisinde kişileştirme vardır?

- A) Bu gece bu yağmur böyle yağarsa
Çırpınır çırpınır da uçamaz bu kuş
- B) Durmadan kürek çekerim karanlık sularda
Ne gökyüzü görünür, ne de bir kıyı
- C) Beklemek ölümmüş, umurumda mı?
Bir gizli geçit ararım ışığa giden
- D) Eski defterleri çeviren rüzgâr
Bütün yitikleri serer ortaya
- E) Verince yürekte vermek isterim
Sevgidir barışın gülü katığı

22. Yaslı gelin mahzun mu, bilmem

Yüce dağ başında siyah tül vardır.

Dizelerde en belirgin söz sanatları aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) Tenasüp- İstiare
- B) Benzetme – Tevriye
- C) Tevriye – Kişileştirme
- D) Cinas – Tariz
- E) Cinas - Tevriye

23. Sana dar gelmeyecek makberi kimler kazsın

Gömelim gel seni tarihe desem sığmazsın

Beyitteki en belirgin edebî sanat aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mübalağa
- B) Tariz
- C) Tekrir
- D) Cinas
- E) Tezat

24. Yetmez mi bekleyişleri gül tomurcuklarının

Ne bülbül ne gül kaldı gelmedi bahar

Bu dizelerde görülen edebî sanat aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tevriye
- B) Tenasüp
- C) Tekrir
- D) Telmih
- E) Rücu

25. Şu vakitsiz giden yaz, erken inen akşamla

Kapanmış panjurlara dayanarak başını

Dinle solgun bahçenin kalbe anlattığını

Ağacın yaprak yaprak, havuzun damla damla

Bu dörtlükteki en belirgin söz sanatı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tevriye
- B) Teşbih
- C) Teşhis
- D) Hüsn-i Talil
- E) Mecaz-ı Mürsel

26. Evet, oğlum, Hoca sevmezdi, bilirdim, sarayı,

Amma sövmezdi de hoşlanmadığından dolayı

Yukarıdaki dizede "saray" sözcüğünde görülen anlam olayı aşağıdaki cümlelerin hangisinde yoktur?

- A) Bereket yağdı yeni açmış çiçekler üstüne.
- B) Zafer Anadolu'nun en sevdiği türküdür.
- C) Dün gece iki ayak izi bizi eve kadar takip etti
- D) Az koşmadım yıllarca o gözlerin peşinden.
- E) Gözümde bir damla su deniz olup taşıyor.

27. Yıldızlı semalardaki haşmet ne güzel şey

Mehtaba dalıp yâr ile sohbet ne güzel şey

Bu dizelerdeki en belirgin edebî sanat aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tenasüp
- B) Tevriye
- C) Tariz
- D) Cinas
- E) Kinaye

1-A 2-C 3-D 4-C 5-B 6-A 7-C 8-A 9-D 10-A 11-B 12-A 13-C
14-B 15-C 16-E 17-B 18-C 19-E 20-C 21-D 22-A 23-A 24-B
25-C 26-E 27-A